

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 19. decembra 2019*

„Predhodno odločanje – Člena 56 in 57 PDEU – Svoboda opravljanja storitev – Direktiva 96/71/ES – Uporaba – Člen 1(3)(a) – Napotitev delavcev na delo v okviru opravljanja storitev – Opravljanje storitev na mednarodnih vlakih – Nacionalna ureditev, ki nalaga upravne obveznosti v zvezi z napotitvijo delavcev“

V zadevi C-16/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Verwaltungsgerichtshof (vrhovno upravno sodišče, Avstrija) z odločbo z dne 15. decembra 2017, ki je na Sodišče prispela 9. januarja 2018, v postopku

Michael Dobersberger

proti

Magistrat der Stadt Wien,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, R. Silva de Lapuerta, podpredsednica, J.-C. Bonichot, M. Vilaras, E. Regan, M. Safjan in S. Rodin, predsedniki senatov, L. Bay Larsen (poročevalec), T. von Danwitz, sodnika, C. Toader, sodnica, D. Šváby, C. Vajda, F. Biltgen, sodniki, K. Jürimäe, sodnica, in C. Lycourgos, sodnik,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: D. Dittert, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. marca 2019,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za M. Dobersbergerja A. Werner, Rechtsanwältin,
- za avstrijsko vlado J. Schmoll in G. Hesse, agenta,
- za češko vlado M. Smolek, J. Vlácil in J. Pavliš, agenti,
- za nemško vlado sprva T. Henze in D. Klebs, nato D. Klebs, agenta,
- za francosko vlado R. Coesme in E. de Moustier, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

- za madžarsko vlado M. Z. Fehér, G. Koós in M. M. Tátrai, agenti,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo M. Kellerbauer in L. Malferrari, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 29. julija 2019

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 56 in 57 PDEU ter Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 96/71/ES z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 2, str. 431), predvsem njenega člena 1(3)(a).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Michaelom Dobersbergerjem in Magistrat der Stadt Wien (mestna občina Dunaj, Avstrija) zaradi upravnih sankcij kazenske narave, ki so bile M. Dobersbergerju naložene zaradi več neizpolnitev upravnih obveznosti, določenih z določbami avstrijskega socialnega prava, ki urejajo napotitev delavcev na delo na ozemlje te države članice.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V skladu z uvodno izjavo 15 Direktive 96/71 „[bi bilo] treba določiti, da se v nekaterih jasno opredeljenih primerih montaže in/ali vgradnje določbe o minimalni plači ali o minimalni dolžini plačanega letnega dopusta ne uporabljajo“.
- 4 Člen 1 te direktive, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„1. Ta direktiva se uporablja za podjetja s sedežem v kateri od držav članic, ki v okviru čezmejnega opravljanja storitev napotijo delavce v skladu s členom 3 na ozemlje katere od držav članic.

2. Ta direktiva se ne uporablja za posadke podjetij trgovske mornarice.

3. Ta direktiva se uporablja, kolikor podjetja iz odstavka 1 uporabljajo katerega od naslednjih čezmejnih ukrepov:

- (a) napotijo delavce na ozemlje katere od držav članic na lasten račun in pod lastnim vodstvom na podlagi pogodbe, sklenjene med podjetjem, ki je delavce napotilo in pogodbenico, kateri so storitve namenjene, pod pogojem, da v času napotitve obstaja delovno razmerje med podjetjem, ki delavca napoti in delavcem;

ali

- (b) napotijo delavce v ustanovo ali podjetje, ki je v lasti skupine na ozemlju katere od držav članic, pod pogojem, da v času napotitve obstaja delovno razmerje med podjetjem, ki delavca napoti, in delavcem;

ali

(c) kot podjetje ali agencija za začasno zaposlovanje posredujejo delo delavca podjetju uporabniku, s sedežem ali dejavnem na ozemlju katere od držav članic, pod pogojem, da v času napotitve obstaja delovno razmerje med podjetjem ali agencijo za začasno zaposlovanje in delavcem.

[...]“

5 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Opredelitev“, določa:

„1. Za namene te direktive pomeni ‚napoteni delavec‘ delavca, ki za omejen čas opravlja delo na ozemlju države članice, ki ni država, v kateri običajno dela.

2. Za namene te direktive je opredelitev delavca tista, ki se uporablja v zakonodaji države članice, na katere ozemlje je delavec napoten.“

6 Člen 3 Direktive 96/71, naslovljen „Določbe in pogoji za zaposlitev“, določa:

„1. Države članice poskrbijo, da ne glede na to, katera zakonodaja se uporablja za delovno razmerje, podjetja iz člena 1(1) zagotovijo delavcem, ki so napoteni na njihovo ozemlje, pogoje za delo in zaposlitev v zvezi z naslednjimi zadevami, ki so urejene v državi članici, v kateri se opravlja delo:

– z zakonom ali drugim predpisom

in/ali

– s kolektivnimi pogodbami ali arbitražnimi odločbami, razglašeni za splošno veljavne v smislu odstavka 8, kolikor zadevajo dejavnosti, omenjene v Prilogi:

(a) maksimalni delovni čas in minimalni počitek;

(b) minimalni plačani letni dopust;

(c) minimalne urne postavke, tudi za nadurno delo; ta točka se ne uporablja za programe dodatnega kolektivnega pokojninskega zavarovanja;

(d) pogoje za posredovanje dela delavcev, zlasti kadar gre za delavce ki jih zagotovijo podjetja za začasno zaposlovanje;

(e) zdravje, varnost in higiena pri delu;

(f) varnostni ukrepi glede pogojev za delo in zaposlitev za noseče ženske ali ženske, ki so pred kratkim rodile, za otroke in mlade;

(g) enako obravnavanje moških in žensk in druge določbe o nediskriminiranju.

[...]

2. Kadar gre za osnovno montažo in/ali prvo vgradnjo, če je ta sestavni del pogodbe o dobavi blaga in je nujna za to, da se dobavljeno blago pripravi za uporabo ter jo opravljajo usposobljeni delavci in/ali strokovnjaki dobavitelja, se prvi pododstavek odstavka 1(b) in (c) ne uporablja, če napotitev ne traja več kot osem dni.

Ta določba se ne uporablja za dejavnosti na področju gradbeništva, navedene v Prilogi.

3. Po posvetovanju s socialnimi partnerji se lahko države članice v skladu s svojo tradicijo in prakso odločijo, da ne bodo uporabljale prvega pododstavka odstavka 1(c) v primerih iz člena 1(3)(a) in (b), če napotitev ne traja več kot en mesec.

4. Države članice lahko v skladu z nacionalno zakonodajo in/ali prakso določijo, da je mogoče odstopati od prvega pododstavka odstavka 1(c) v primerih iz člena 1(3)(a) in (b) kot tudi od sklepov držav članic v smislu odstavka 3 tega člena, v skladu s kolektivno pogodbo v smislu odstavka 8 tega člena v zvezi z enim ali več sektorji, kadar napotitev ne traja več kot en mesec.

5. Države članice lahko predvidijo, da je mogoče odobriti odstopanje od prvega pododstavka odstavka 1(b) in (c) v primerih iz člena 1(3)(a) in (b), če to opravičuje dejstvo, da je obseg dela, ki ga je treba opraviti, zanemarljiv.

Države članice, ki izkoristijo možnost iz prvega pododstavka, opredelijo merila, ki jim mora delo, ki ga je treba opraviti, ustrezati, da ga je mogoče šteti za ‚zanemarljivo‘.

[...]

7. Odstavki od 1 do 6 ne onemogočajo uporabe za delavce ugodnejših pogojev za delo in zaposlitev.

[...]

10. Ta direktiva ne onemogoča državam članicam, da uporabljajo v skladu s Pogodbo za nacionalna podjetja in za podjetja iz drugih držav, na podlagi enakega obravnavanja:

- pogoje za delo in zaposlitev za druge zadeve kot za tiste, navedene v prvem pododstavku odstavka 1, kolikor gre za predpise na področju javnega reda,
- pogoje za delo in zaposlitev, opredeljene v kolektivnih pogodbah ali arbitražnih odločbah v smislu odstavka 8 in v zvezi z drugimi dejavnostmi, kot so navedene v tej prilogi.“

Avstrijsko pravo

- 7 Člen 7b Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz (zakon o prilagoditvi prava pogodb o zaposlitvi, BGBl., 459/1993) v različici, objavljeni v BGBl. I, 152/2015 (v nadaljevanju: AVRAG), ki je bil sprejet za prenos Direktive 96/71 v nacionalno pravo, je določal:

„Ukrepi zoper tuje delodajalce s sedežem v državi članici Unije ali Evropskega gospodarskega prostora

(1) Delavec, ki ga na delo v Avstrijo napoti delodajalec, ki ima svoj statutarni sedež v državi članici Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora, ki ni Avstrija, ima v času napotitve ter brez poseganja v zakone in predpise, ki se uporabljajo za delovno razmerje, samodejno pravico

1. vsaj do obveznega minimalnega plačila, določenega s predpisom ali kolektivno pogodbo, ki ga morajo na delovnem mestu primerljivi delodajalci plačati primerljivim delavcem [...]

[...]

Oseba s statutarnim sedežem v državi članici Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora, ki ni Avstrija, se v zvezi z odstavki od 3 do 5 in 8 [ter] členom 7d(1) [...] šteje za delodajalca v zvezi z delavci, ki so mu dani na voljo in ki so napoteni v Avstrijo z namenom opravljanja dela. [...]

[...]

(3) Delodajalci v smislu odstavka 1 morajo vsaj en teden pred začetkom zadevnega dela centralni službi za koordinacijo nadzora nezakonitega dela prijaviti uporabo delavcev, napotениh na delo v Avstrijo [...].

(4) Prijava iz odstavka 3 se predloži za vsako napotitev posebej in vsebuje naslednje informacije:

1. ime, naslov in dovoljenje za obratovanje ali dejavnost delodajalca v smislu odstavka 1 [...],

[...]

6. celotno obdobje napotitve, pa tudi začetek in predvideno trajanje zaposlitve različnih delavcev v Avstriji, običajni delovni čas in pogoje na delovnem mestu, dogovorjene za različne delavce,
7. znesek plačila, ki pripada posameznim delavcem v skladu z avstrijskimi pravnimi določbami, in začetek delovnega razmerja pri delodajalcu,
8. kraj (točen naslov) zaposlitve v Avstriji (tudi druga delovna mesta v Avstriji),
9. vrsto dela in zaposlitve napotenega delavca, ob upoštevanju upoštevne avstrijske kolektivne pogodbe,

[...]

(5) Če za napotene delavce ne velja obveznost plačevanja socialnih prispevkov v Avstriji, morajo delodajalci v smislu odstavka 1 imeti pripravljene listine v zvezi s prijavo delavca v sistem socialne varnosti (potrdilo o socialni varnosti E 101 v skladu z Uredbo [Sveta] (EGS) št. 1408/71 [z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (UL posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 35)], potrdilo o socialni varnosti A1 v skladu z Uredbo (ES) št. 883/2004 [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72)]) ter kopijo prijave iz odstavkov 3 in 4 o napotitvi na mestu opravljanja dela (ali na delovnem mestu) na nacionalnem ozemlju ali pa službam organa, zadolženim za pobiranje prispevkov, omogočiti neposreden dostop do njih v elektronski obliki.“

8. Glede obveznosti zagotavljanja listin v zvezi s plačami člen 7d AVRAG, ki je prav tako namenjen prenosu Direktive 96/71 v nacionalno pravo, med drugim določa, da morajo imeti delodajalci v celotnem obdobju trajanja napotitve na mestu opravljanja dela v nemškem jeziku pripravljene pogodbo o zaposlitvi ali zaposlitveni list, plačilni list, dokazilo o izplačanih plačah ali bančnih nakazilih, obračune plač, evidence o opravljenih delovnih urah ter listine v zvezi z razvrstitvijo v plačni razred, zato da se lahko preveri, ali napoteni delavec za čas trajanja zaposlitve prejema plačo, ki mu pripada v skladu s pravnimi določbami.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

9. Družba Österreichische Bundesbahnen (družba avstrijskih zveznih železnic, v nadaljevanju: ÖBB) je družbi D. GmbH, ki ima sedež v Avstriji, za obdobje 2012–2016 dodelila javno naročilo opravljanja storitev obratovanja jedilnih vagonov ali postrežbe na nekaterih vlakih družbe ÖBB. Vendar je izvedbo tega naročila zagotavljala družba Henry am Zug Hungary Kft. (v nadaljevanju: H. Kft.), družba madžarskega prava s sedežem na Madžarskem, prek več podizvajalskih pogodb, ki vključujejo družbo H. GmbH, ki ima prav tako sedež v Avstriji.
10. Družba H. Kft. je storitve zagotavljala na nekaterih vlakih družbe ÖBB, ki so povezovali Salzburg (Avstrija) ali München (Nemčija) z Budimpešto (Madžarska) kot začetno ali končno postajo, z delavci s stalnim prebivališčem na Madžarskem, večino katerih je družbi H. Kft. dalo na voljo drugo madžarsko podjetje, ostali delavci pa so bili neposredno zaposleni pri družbi H. Kft.
11. Vsi delavci, ki so bili zaposleni za opravljanje teh storitev, so imeli stalno prebivališče, socialno zavarovanje in središče svojih življenjskih interesov na Madžarskem ter so začeli in zaključili svojo službo na Madžarskem. V Budimpešti so ti delavci morali prevzeti blago, in sicer hrano in pijačo, ki je

bila tam skladiščena, ter jo natovoriti na vlake. Prav tako so ti delavci morali v Budimpešti opraviti pregled stanja zalog in pripraviti izračun prometa. Tako so bile vse storitve, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, razen tistih, ki jih je bilo treba opraviti na vlakih, opravljene na Madžarskem.

- 12 Po nadzoru, ki je bil 28. januarja 2016 opravljen na železniški postaji na Dunaju (Avstrija), je bil poslovodja družbe H. Kft, M. Dobersberger, spoznan za odgovornega kot delodajalec delavcev madžarske narodnosti, ki jih je ta družba napotila na avstrijsko ozemlje, da bi opravljali postrežbo na nekaterih vlakih družbe ÖBB, ker navedena družba:

„1. v nasprotju s členom 7b(3) AVRAG ni vsaj en teden pred začetkom opravljanja dela v Avstriji prijavila navedene zaposlitve napotnih delavcev pristojnemu avstrijskemu organu,

2. v nasprotju s členom 7b(5) AVRAG na mestu opravljanja dela na nacionalnem ozemlju ni imela pripravljenih listin o prijavi delavcev v socialno zavarovanje in

3. v nasprotju s členom 7d(1) AVRAG na navedenem mestu opravljanja dela ni imela pripravljenih pogodb o zaposlitvi, dokazil o izplačanih plačah in listin o razvrstitvi v plačne razrede v nemškem jeziku.“

- 13 Zato so bile M. Dobersbergerju zaradi neizpolnitve upravnih obveznosti naložene upravne sankcije kazenske narave.

- 14 M. Dobersberger je te sankcije neuspešno izpodbijal pri Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju, Avstrija). M. Dobersberger je zoper sodbo Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju) pri Verwaltungsgerichtshof (vrhovno upravno sodišče, Avstrija), ki je predložitveno sodišče, vložil revizijo.

- 15 Predložitveno sodišče meni, da rešitev spora, o katerem odloča, odpira vprašanja o razlagi Direktive 96/71, natančneje njenega člena 1(3)(a), ter členov 56 in 57 PDEU.

- 16 V teh okoliščinah je Verwaltungsgerichtshof (vrhovno upravo sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali področje uporabe Direktive 96/71 [...], predvsem njen člen 1(3)(a), obsega tudi opravljanje storitev, kakršne so oskrba potnikov s hrano in pijačo, postrežba na vlakih ali storitve čiščenja, ki jih opravijo delavci storitvenega podjetja s sedežem v državi članici, iz katere so delavci napoteni (Madžarska), za namene izpolnjevanja pogodbe, sklenjene s prevoznikom v železniškem prometu s sedežem v državi članici gostiteljici (Avstrija), če se te storitve opravljajo na mednarodnih vlakih, ki vozijo tudi skozi državo članico gostiteljico?

2. Ali člen 1(3)(a) Direktive 96/71 obsega tudi primer, da storitveno podjetje s sedežem v državi članici, iz katere so delavci napoteni, storitve, navedene v prvem vprašanju, ne opravlja za namene izpolnjevanja pogodbe, sklenjene s prevoznikom v železniškem prometu s sedežem v državi članici gostiteljici, ki ima na koncu od storitev korist (prejemnik storitev), ampak za namene izpolnjevanja pogodbe z drugim podjetjem s sedežem v državi članici gostiteljici, ki je v pogodbenem razmerju (podizvajalska veriga) s prevoznikom v železniškem prometu?

3. Ali člen 1(3)(a) Direktive 96/71 obsega tudi primer, da storitveno podjetje s sedežem v državi članici, iz katere so delavci napoteni, za opravljanje storitev, navedenih v prvem vprašanju, ne uporabi lastnih delavcev, ampak delavce drugega podjetja, katerih delo mu je bilo posredovano še v državi članici, iz katere so delavci napoteni?

4. Ne glede na odgovore na vprašanja od prvega do tretjega: ali pravo Unije, predvsem svoboda opravljanja storitev (člena 56 PDEU in 57 PDEU), nasprotuje nacionalni določbi, ki za podjetja, ki zaradi opravljanja storitve napotijo delavce na ozemlje druge države članice, določa obvezno upoštevanje pogojev za delo in zaposlitev v smislu člena 3(1) Direktive 96/71 in spremljevalnih obveznosti (predvsem na primer obveznosti, ki v primeru čezmejne napotitve delavcev zadeva prijavo organu države članice gostiteljice, in obveznosti glede razpoložljivosti listin o višini plačila in o prijavi teh delavcev za socialno zavarovanje) tudi za tiste primere, v katerih, prvič, čezmejno napoteni delavci spadajo k potujočemu osebju čezmejno dejavnega prevoznika v železniškem prometu ali podjetja, ki na vlakih tega prevoznika v železniškem prometu, ki prečkajo meje držav članic, opravlja tipične storitve prevoznika v železniškem prometu (oskrba potnikov s hrano in pijačo; postrežba na vlaku), drugič, napotitev sploh ne temelji na pogodbi o opravljanju storitev ali vsaj ne na pogodbi o opravljanju storitev, sklenjeni med podjetjem, ki je delavce napotilo, in prejemnikom storitev v drugi državi članici, ker obveznost podjetja, ki je delavce napotilo, glede opravljanja storitev v razmerju do prejemnika storitev v drugi državi članici temelji na podizvajalskih razmerjih (podizvajalska veriga), in tretjič, napoteni delavci niso v delovnem razmerju s podjetjem, ki je delavce napotilo, ampak so v delovnem razmerju s tretjim podjetjem, ki je delo svojih delavcev posredovalo podjetju, ki je delavce napotilo, še v državi članici sedeža podjetja, ki je delavce napotilo?“

Dopustnost prvih treh vprašanj za predhodno odločanje

- 17 Francoska vlada dvomi o dopustnosti prvih treh vprašanj za predhodno odločanje, pri čemer se sklicuje na sodbo z dne 3. decembra 2014, *De Clercq in drugi* (C-315/13, EU:C:2014:2408), v kateri naj bi Sodišče razsodilo, da se Direktiva 96/71 ne uporablja za nacionalne spore, ki se ne nanašajo neposredno na pogoje za delo in zaposlitev napotitih delavcev, temveč na ukrepe nadzora, ki jih izvajajo nacionalni organi, da bi se zagotovilo spoštovanje teh pogojev za delo in zaposlitev. Tako pa naj bi bilo v obravnavani zadevi.
- 18 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je le nacionalno sodišče, ki odloča v sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi tako potrebo po sprejetju predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, kot tudi upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se postavljena vprašanja nanašajo na razlago pravila prava Unije, načeloma dolžno odločati (sodba z dne 10. decembra 2018, *Wightman in drugi*, C-621/18, EU:C:2018:999, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 19 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga postavi nacionalno sodišče, zavrne le, če zahtevana razlaga pravila Unije očitno nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če gre za hipotetičen problem ali če Sodišče nima na voljo potrebnih dejanskih in pravnih elementov, da bi lahko koristno odgovorilo na postavljena vprašanja (glej zlasti sodbo z dne 10. decembra 2018, *Wightman in drugi*, C-621/18, EU:C:2018:999, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 20 Kot je navedel generalni pravobranilec v točki 17 sklepnih predlogov, pa ta zadeva ne ustreza nobenemu od primerov, v katerih lahko Sodišče zavrne odgovor na vprašanja za predhodno odločanje. Poleg tega, kot je nemška vlada pravilno poudarila na obravnavi pred Sodiščem, se je sodba z dne 3. decembra 2014, *De Clercq in drugi* (C-315/13, EU:C:2014:2408), nanašala na ukrepe nadzora v zvezi s spoštovanjem nacionalnih določb, s katerimi je bila prenesena Direktiva 96/71, medtem ko se prva tri vprašanja za predhodno odločanje v obravnavani zadevi nanašajo na samo uporabljivost te direktive za opravljanje storitev, kot so te v postopku v glavni stvari.

- 21 V zvezi s tem je treba še poudariti, da kadar ni očitno, da razlaga akta prava Unije ni v nikakršni zvezi z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, se ugovor v zvezi z neuporabo tega akta v postopku v glavni stvari ne nanaša na dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe, ampak na vsebino postavljenih vprašanj (glej v tem smislu sodbo z dne 4. julija 2019, Kirschstein, C-393/17, EU:C:2019:563, točka 28).
- 22 Iz tega sledi, da so prva tri vprašanja dopustna.

Vsebinska presoja

Prvo, drugo in tretje vprašanje

- 23 Predložitveno sodišče s prvimi tremi vprašanji, ki jih je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(3)(a) Direktive 96/71 razlagati tako, da v okviru pogodbe, sklenjene med podjetjem s sedežem v državi članici in podjetjem s sedežem v drugi državi članici, ki ga veže pogodba s prevoznikom v železniškem prometu s sedežem v tej isti državi članici, zajema opravljanje storitev postrežbe na vlakih, čiščenja ali oskrbe potnikov s hrano in pijačo, ki jih delavci, ki so zaposleni v prvem podjetju, ali delavci, ki jih podjetje, ki ima prav tako sedež v prvi državi članici, da na voljo prvemu podjetju, opravijo na mednarodnih vlakih, ki vozijo skozi drugo državo članico, kadar ti delavci opravljajo velik del dela, ki je neločljivo povezano s temi storitvami, na ozemlju prve države članice in tam svojo službo začnejo ali zaključijo.
- 24 Najprej je treba opozoriti, da svobodnega opravljanja prevoznih storitev ne ureja člen 56 PDEU, ki se nanaša na svobodo opravljanja storitev na splošno, ampak posebna določba, in sicer člen 58(1) PDEU, v skladu s katerim „[s]vobodno opravljanje prevoznih storitev urejajo določbe naslova o prevozu“ (sodba z dne 22. decembra 2010, Yellow Cab Verkehrsbetrieb, C-338/09, EU:C:2010:814, točka 29 in navedena sodna praksa), in sicer členi od 90 do 100 PDEU.
- 25 Prevozne storitve ne zajemajo le fizičnega dejanja premikanja oseb ali blaga z enega kraja na drugega s prevoznim sredstvom, temveč tudi vsako storitev, ki je – čeprav je glede na to dejanje le pomožna – neločljivo povezana s tem dejanjem (glej v tem smislu sodbo z dne 15. oktobra 2015, Grupo Itevelesa in drugi, C-168/14, EU:C:2015:685, točki 46 in 47, ter mnenje 2/15 (Sporazum o prosti trgovini s Singapurjem) z dne 16. maja 2017, EU:C:2017:376, točka 61).
- 26 Storitve, kot so postrežba, čiščenje ali oskrba s hrano in pijačo na vlakih, čeprav so glede na prevoz potnikov z vlakom pomožne, pa s tem prevozom niso neločljivo povezane. Taka prevozna storitev se namreč lahko opravi neodvisno od navedenih pomožnih storitev.
- 27 Zato take storitve, ki ne spadajo na področje uporabe določb naslova Pogodbe DEU o prevozu, spadajo pod člene od 56 do 62 PDEU, ki se nanašajo na storitve, razen člena 58(1) PDEU, in so zato kot take lahko zajete z Direktivo 96/71, ki je bila sprejeta na podlagi člena 57(2) in člena 66 ES v zvezi s storitvami.
- 28 Vendar je treba preveriti, ali take storitve, kadar se opravljajo v okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, spadajo na področje uporabe te direktive, kot je opredeljeno v členu 1 te direktive.
- 29 V zvezi s tem iz člena 1(3)(a) Direktive 96/71, ki ga predložitveno sodišče posebej navaja v prvih treh vprašanjih, izhaja, da se ta direktiva med drugim uporablja za primere, v katerih podjetje s sedežem v eni od držav članic v okviru čezmejnega opravljanja storitev napoti delavce na ozemlje druge države članice za lasten račun in pod lastnim vodstvom na podlagi pogodbe, sklenjene med podjetjem, ki je

delavce napotilo, in pogodbenico, ki so ji storitve namenjene, pod pogojem, da v času napotitve obstaja delovno razmerje med tem podjetjem in delavcem (sodba z dne 3. aprila 2008, Rüffert, C-346/06, EU:C:2008:189, točka 19).

- 30 V skladu s členom 2(1) navedene direktive „pomeni ‚napoteni delavec‘ delavca, ki za omejen čas opravlja delo na ozemlju države članice, ki ni država, v kateri običajno dela“.
- 31 V zvezi s tem glede na Direktivo 96/71 ni mogoče šteti, da je delavec napoten na ozemlje države članice, če opravljanje njegovega dela ni zadostno povezano s tem ozemljem. Ta razlaga izhaja iz sistematike Direktive 96/71 in zlasti njenega člena 3(2) v povezavi z njeno uvodno izjavo 15, ki v zelo omejenih primerih storitev na ozemlju, na katero so zadevni delavci napoteni, določa, da se določbe te direktive o minimalni plači ali o minimalni dolžini plačanega letnega dopusta ne uporabljajo.
- 32 Poleg tega neobvezna odstopanja iz člena 3(3) in (4) Direktive 96/71 temeljijo na isti logiki.
- 33 Vendar delavci – kot so ti v postopku v glavni stvari – ki opravljajo velik del svojega dela v državi članici, v kateri ima sedež podjetje, ki jih je zaposlilo za opravljanje storitev na mednarodnih vlakih, in sicer vse dejavnosti, ki so del tega dela, razen dejavnosti postrežbe na vlaku, ki se opravlja med vožnjo z vlakom, in ki svojo službo začnejo ali zaključijo v tej državi članici, niso zadostno povezani z ozemljem države članice ali držav članic, ki ga ti vlaki prečkajo, da bi jih bilo mogoče šteti za „napotene“ v smislu Direktive 96/71.
- 34 V zvezi s tem ni pomembno, da je podlaga za opravljanje zadevnih storitev pogodba, sklenjena med navedenim podjetjem in podjetjem, ki ima sedež v isti državi članici kot prevoznik v železniškem prometu in ima s tem prevoznikom v železniškem prometu sklenjeno pogodbo, ter da storitveno podjetje za opravljanje teh storitev ne zaposluje lastnih delavcev, temveč delavce, ki mu jih da na razpolago podjetje s sedežem v isti državi članici, kot je tista, kjer ima sedež to storitveno podjetje.
- 35 Glede na zgoraj navedeno je treba na prva tri vprašanja odgovoriti, da je treba člen 1(3)(a) Direktive 96/71 razlagati tako, da v okviru pogodbe, sklenjene med podjetjem s sedežem v državi članici in podjetjem s sedežem v drugi državi članici, ki ga veže pogodba s prevoznikom v železniškem prometu s sedežem v tej isti državi članici, ne zajema opravljanja storitev postrežbe na vlaku, čiščenja ali oskrbe potnikov s hrano in pijačo, ki jih delavci, ki so zaposleni v prvem podjetju, ali delavci, ki jih podjetje, ki ima prav tako sedež v prvi državi članici, da na voljo prvemu podjetju, opravijo na mednarodnih vlakih, ki vozijo skozi drugo državo članico, kadar ti delavci opravljajo velik del dela, ki je neločljivo povezano s temi storitvami, na ozemlju prve države članice in tam svojo službo začnejo ali zaključijo.

Četrto vprašanje

- 36 Predložitveno sodišče s četrtem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 56 PDEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki podjetju s sedežem v državi članici, ki svoje delavce ali delavce, ki mu jih da na razpolago drugo podjetje s sedežem v tej isti državi članici, napoti za opravljanje storitev postrežbe na vlaku, čiščenja ali oskrbe potnikov s hrano in pijačo na mednarodnih vlakih, ki vozijo skozi drugo državo članico, v okviru pogodbe, sklenjene med tem prvim podjetjem in podjetjem s sedežem v tej drugi državi članici, ki deluje kot podizvajalec prevoznika v železniškem prometu, ki ima prav tako sedež v navedeni drugi državi članici, nalaga – sicer se mu naložijo upravne sankcije kazenske narave – spoštovanje pogojev za delo in zaposlitev v smislu člena 3(1) Direktive 96/71, ki veljajo v tej drugi državi članici, in da vsaj en teden pred začetkom opravljanja dela zadevnih delavcev prijavi navedene zaposlitve teh delavcev pristojnemu organu te druge države članice ter da ima na mestu opravljanja dela na ozemlju iste druge države članice pripravljene, prvič, listine o prijavi delavcev v socialno zavarovanje v prvi državi članici in, drugič, pogodbe o zaposlitvi, dokazila o izplačanih plačah in listine o razvrstitvi v plačne razrede v uradnem jeziku druge države članice.

- 37 V zvezi s tem iz točke 35 te sodbe izhaja, da je treba člen 1(3)(a) Direktive 96/71 razlagati tako, da ne zajema storitev, kakršne so opisane v prejšnji točki.
- 38 V teh okoliščinah in ker je – kot izhaja iz predložitvene odločbe – posebni namen nacionalne ureditve, na katero se nanaša to četrto vprašanje, prenesti to direktivo in določiti več dodatnih obveznosti za nadzor nad spoštovanjem njenih določb, med drugim glede minimalne plače, na to vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

- 39 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Člen 1(3)(a) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 96/71/ES z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev je treba razlagati tako, da v okviru pogodbe, sklenjene med podjetjem s sedežem v državi članici in podjetjem s sedežem v drugi državi članici, ki ga veže pogodba s prevoznikom v železniškem prometu s sedežem v tej isti državi članici, ne zajema opravljanja storitev postrežbe na vlaku, čiščenja ali oskrbe potnikov s hrano in pijačo, ki jih delavci, ki so zaposleni v prvem podjetju, ali delavci, ki jih podjetje, ki ima prav tako sedež v prvi državi članici, da na voljo prvemu podjetju, opravijo na mednarodnih vlakih, ki vozijo skozi drugo državo članico, kadar ti delavci opravljajo velik del dela, ki je neločljivo povezano s temi storitvami, na ozemlju prve države članice in tam svojo službo začnejo ali zaključijo.

Podpisi